

דרכי בברור-חיל

(1945-1988)

הקדמה

נולדתי בקהיר אשר במצרים, שם גדלתי והתחנכתי על ברכי התרבות הצרפתית. קשרי עם היהדות היו חלשים ביותר, ופרט לעובדה שידעתי שאני יהודי, בדומה לרוב קרובי המשפחה וידידיה, לא נתבטאה יהדות זו במעשים כלשהם. בבר-מצווה שלי קראתי את הפסוקים הקצרים, כשהם כתובים באותיות צרפתיות (כנהוג לגבי רוב ילדי העדה); המלים היו אמנם בעברית, אבל לא הבנתי אותן כלל. המועדים היחידים שידעתי עליהם, היו פורים, פסח ויום הכיפורים, וזאת הודות ל... מבצע הניקיון שערכו שכנינו המסורתיים; בפעולתם זו הם זירזו את אמי להכין במועד ארוחה חגיגית, בה השתתפו ברוב פאר זוג דודים זקנים, לא פחות מתבוללים מאתנו.

אך פרט למספר מאכלים טיפוסיים (וביום הכיפורים לא צמנו), ידעתי מעט מאוד על דתנו ועל עמנו.

מצב זה נשתנה ב-1944. לא התקבלתי אז לאוניברסיטה של קהיר, למרות הציונים הטובים שהיו לי בבחינת הבגרות, ולמרות העובדה שסיימתי שנת לימודים בשלוחה האלכסנדרונית של הטכניון בפאריס. פניתי לאוניברסיטה זו, כי לצרפת הכבושה לא יכולתי לנסוע להשלמת השכלתי, כפי שהיה נהוג לפני מלחמת העולם השנייה.

בגלל ה"נומרוס קלאוזוס" (הגבלת מספר היהודים בכיתה), הפכתי מיהודי מתבולל-למחצה לציוני נלהב. הצטרפתי שוב לתנועת הנוער היהודית, ותוך זמן קצר כיהנתי בסדרה של תפקידים מרכזיים: מדרך לשכבה הבינונית, חבר ההנהגה, חבר הגרעין הראשון, מזכיר הקרן הקיימת בקהיר ומקשר עם שליחי ארץ-ישראל לעלייה ב' ולהגנה עצמית; אלה היו הראשונים בסדרה ארוכה של תפקידים ותחילת ניסיונותי המתמידים להשאיר אחרי "תלם ארוך, עמוק וישר".

כך נסחפתי בזרם האדיר של קוממיות עמנו ומדינתנו, כאשר רוב פעילותי מרוכזת בקיבוצנו ובשליחויותיו.

ספר זה איננו ספר היסטוריה; הוא אמנם מספר על ברור-חיל, אבל בעיקר על חיי בברור-חיל. מאחר שנבחרתי לתפקידים רבים וגם עסקתי בעבודות מגוונות, הוא בכל זאת יתאר חלקים רבים מחיינו המשותפים.

הוא פרי זיכרוני בלבד, זיכרון שלא פעם הטעה אותי; לכן לא לכל הסיפורים שבו תוכלו למצוא סימוכין במסמכים ובכתובים. למרות כל אלה אנסה לשתף אתכם בעשייה הרבה שהתנהלה במשך ארבעים השנים האחרונות.

ייתכן כי יחסרו פה ושם בספר זה פרקים, הנראים לחבר זה או אחר כחשובים או כבעלי השפעה מכרעת על מאורעות חיינו הרבה יותר מאלה שתיארתי. על כך אתכם הסליחה!!

ליקטתי בין האירועים הפזורים על דרכי הארוכה רק את אלה, שבלטו כאבני דרך והיו קשורים לפרקים מעניינים בתולדות מדינתנו, אזורנו וקיבוצנו. ניסיתי לשזור את החוטים הרבים, שמשכתי ממאורעות אלה, לתמונה כללית המשקפת את מהות פעולתנו הקיבוצית.

בחרתי רק בפרקים אופייניים המתארים את חייו של קיבוצניק, אשר זכה למצוא את עצמו בעמדות תצפית, ולעיתים בעמדות פיקוד משמעותיות ומלהיבות. רציתי לשתף את משפחתי ואת חברי בהוויות אלה.

מי שציפה שספר זה ישמש רק מקור לאסמכתאות מדויקות והיסטוריות, בוודאי יתאכזב. אבל מי שמעוניין לעקוב אחר התפתחות קיבוצנו בקווים כללים ביותר, או לקרוא על מעשיו של חבר קיבוץ שניסה לבצע, הלכה למעשה, את העיקרון של "כל אחד לפי יכולתו", ימצא, אני מקווה, עניין בספר צנוע זה.

הוא מוקדש כולו למשפחתי, באהבה.

דב רוזנהק